Canolfan Ddinesig, Stryd y Castell,
Merthyr Tydfil CF47 8AN

Prif Ffôn: 01685 725000 www.merthyr.gov.uk

Cyngor Bwrdeistref Sirol
MERTHYR TUDFUL
MERTHYR TYDFIL
County Borough Council

ADRODDIAD Y CABINET

Dyddiad Ysgrifenedig	13 Ionawr 2025
Awdur yr adroddiad	Helen Griffiths / Anthony Lewis / Gavin Metheringham
Ardal Gwasanaeth	Dysg
Eithriedig / Non Exempt	Heb ei eithrio
Dyddiad y Pwyllgor	5th Chwefror 2025

Sefydliad Dosbarthiadau LRB Newydd

1.0 CRYNODEB O'R ADRODDIAD

1.1 Mae'r adroddiad hwn yn darparu canlyniad yr ymgynghoriad statudol ar gyfer ffurfioli LRB ASD Dysgu Sylfaen yn Ysgol Gynradd Dowlais ac LRB ASD Cymhleth Cyfnod Allweddol 3/4 yn Ysgol Uwchradd Cyfarthfa. Mae hyn er mwyn darparu ar gyfer niferoedd cynyddol o ddisgyblion ag ASD.

1.2 Mae 92.7% o'r ymatebion i'r ymgynghoriad o blaid ffurfioli LRB ASD Dysgu Sylfaen yn Ysgol Gynradd Dowlais a 92.3% o blaid ffurfioli LRB ASD Cyfnod Allweddol 3/4 yn Ysgol Uwchradd Cyfarthfa.

1.3 Er mwyn bwrw ymlaen â hyn i'r cam nesaf, mae angen cyhoeddi Hysbysiad Statudol sy'n manylu ar y cynnig ac yna Cyfnod Gwrthwynebu 28 diwrnod.

1.4 Yn dilyn hyn, bydd adroddiad terfynol yn cael ei gyflwyno gerbron y Cabinet i benderfynu ar y sefyllfa mewn perthynas â'r darpariaethau hyn o fis Ebrill 2025.

2.0 ARGYMHELLIAD

2.1 Cymeradwyo'r gwaith o sefydlu darpariaeth ASD LRB yn ffurfiol yn Ysgol Gynradd Dowlais a Chanolfan Cyfnod Allweddol 3/4 ASD LRB yn Ysgol Uwchradd Cyfarthfa.

2.2 Cymeradwyo'r Hysbysiad Statudol priodol, yn unol â'r Cod Trefniadaeth Ysgolion 011/2018.

3.0 CYFLWYNIAD A CHEFNDIR

3.1 Yn unol â Deddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013 ac adran 2.3 o'r Cod Trefniadaeth Ysgolion Statudol 011/2018, mae'r Cyngor o dan ddyletswydd i

gynllunio a datblygu cynigion trefniadaeth ysgolion effeithiol i ateb y galw am leoedd ysgol ar gyfer y disgyblion hynny sy'n byw ar draws y fwrdeistref sirol sydd angen mynediad at ddarpariaeth prif ffrwd arbenigol sy'n darparu ar gyfer eu hanghenion dysgu ychwanegol (ADY).

3.2 Ar hyn o bryd mae 11 Sylfaen Adnoddau Dysgu (LRBs) mewn ysgolion cynradd prif ffrwd ar draws y Fwrdeistref Sirol, sy'n darparu lleoedd i hyd at 118 o ddisgyblion ag ystod o anghenion ac un LRB mewn ysgol uwchradd brif ffrwd, gan ddarparu lleoedd i hyd at 25 o ddisgyblion ag anghenion ASD sydd angen mwy o ddarpariaeth arbenigol nag y gellir ei darparu yn y brif ffrwd.

3.3 Mae capasiti darpariaeth LRB oed cynradd wedi cynyddu dros y tair blynedd diwethaf oherwydd cynnydd yn nifer y disgyblion ag anghenion sy'n gofyn am ddarpariaeth fwy arbenigol. Bu cynnydd penodol yn nifer y disgyblion iau, yn y Cyfnod Sylfaen, gydag Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY) yn gysylltiedig ag ASD ac felly sefydlwyd darpariaeth beilot yn Ysgol Gynradd Dowlais o fis Medi 2023.

3.4 Ar hyn o bryd mae Ysgol Gynradd Dowlais yn ysgol gynradd un dosbarth mynediad gyda lle i 158 o ddisgyblion o oedran ysgol statudol gyda Rhif Derbyn Disgyblion (PAN) o 22 a dosbarth meithrin sy'n gallu darparu ar gyfer 28 o ddisgyblion cyfwerth ag amser llawn. Mae gan yr ysgol ddarpariaeth ASD bresennol yn CA2 a olygai y byddai sefydlu dosbarth ASD Dysgu Sylfaen yn darparu parhad darpariaeth a lle sydd ar gael i'w ddefnyddio fel dosbarth LRB.

3.5 Er bod y ddarpariaeth yn y cynradd wedi cynyddu, nid ydym wedi gweld cynnydd tebyg yn y ddarpariaeth yn yr uwchradd. Fodd bynnag, bu cynnydd penodol yn nifer y disgyblion ag anghenion ASD cymhleth sy'n gofyn am ddarpariaeth arbenigol fwy pwrpasol, o fewn lleoliad llai a chymhareb staffio uwch nag y gall ein darpariaeth bresennol ddarparu neu ddarparu ar ei gyfer. Am y rheswm hwn y sefydlwyd darpariaeth beilot yn Ysgol Uwchradd Cyfarthfa o fis Medi 2023.

3.6 Ar hyn o bryd mae gan Ysgol Uwchradd Cyfarthfa gapasiti o 890 o ddisgyblion o oedran ysgol statudol ac mae ganddi Rif Derbyn Disgyblion (PAN) o 178. Roedd gan yr ysgol le ar gael o fewn capasiti cyffredinol yr ysgol y gellid ei ail-bwrpasu i'w ddefnyddio fel darpariaeth LRB.

3.7 Gyda chefnogaeth y ddwy ysgol, nodwyd ardaloedd addas i ddarparu ar gyfer y darpariaethau LRB ym mhob ysgol a chytunwyd ar drefniadau i ddechrau'r ddau gynllun peilot ym mis Medi 2023.

3.8 Yn dilyn cyswllt agos rhwng yr ysgolion a'r tîm ADY yn ystod blwyddyn academaidd 2023/24, ystyriwyd bod y peilot yn llwyddiannus gan arwain at y casgliad bod y darpariaethau'n effeithiol, wedi'u lleoli a'u staffio'n gywir.

3.9 I wneud y trefniadau hyn yn barhaol, mae'n ofynnol i'r Cyngor ymgynghori'n ffurfiol ar sefydlu'r ddau ddarpariaethau yn unol â'r Cod Trefniadaeth Ysgolion 011/2018.

4.0 CYNIGION

4.1 Mae'r Cyngor yn cynnig sefydlu Sylfaen Adnoddau Dysgu Sylfaen 10 lle ar gyfer disgyblion ag ASD yn Ysgol Gynradd Dowlais. Bydd yr LRB yn darparu ar gyfer disgyblion ag ADY sydd angen lleoliad dosbarth arbenigol ac yn darparu ar gyfer disgyblion sydd â'r angen sylfaenol am ASD.

4.2 Mae'r Cyngor hefyd yn cynnig sefydlu Canolfan Adnoddau Dysgu Cyfnod Allweddol 3/4 8 lle ar gyfer disgyblion rhwng Blynyddoedd 7 ac 11 gydag ASD Cymhleth, yn Ysgol Uwchradd Cyfarthfa. Bydd yr LRB yn darparu ar gyfer disgyblion ag ADY sydd angen lleoliad dosbarth arbenigol ac yn darparu ar gyfer disgyblion ag ASD cymhleth.

4.3 Bydd lleoedd yn y ddwy LRB ar gael i ddisgyblion ar draws Merthyr Tudful ac ni fyddant yn gyfyngedig i ddalgylchoedd yn unig. Bydd mynediad disgyblion i'r ddau ddosbarth LRB yn seiliedig ar asesiad o angen gan Banel ADY yr Awdurdod Lleol.

4.4 Ethos y darpariaethau LRB yw darparu cymorth arbenigol i'r disgybl unigol yn seiliedig ar lefel ei angen, gyda'r bwriad, mewn rhai achosion, ailintegreiddio'r unigolyn yn ôl i ddosbarth prif ffrwd lle bo hynny'n briodol.

4.5 Bydd mynediad ac allanfa i'r Byrddau Lleol yn cael eu penderfynu drwy feini prawf yr Awdurdod Lleol a gefnogir gan banel ADY yr Awdurdod Lleol, sy'n cyfarfod yn aml i drafod disgyblion unigol y cyfeirir atynt am ddarpariaeth arbenigol.

4.6 Mae manteision a risgiau'r cynnig wedi'u nodi isod

MANTEISION Y CYNIGION

Bydd yr LRB yn darparu amgylchedd dosbarth bach i ddisgyblion gyda chymhareb oedolion i ddisgyblion uchel sy'n darparu darpariaeth fwy hyblyg ac ymatebol i ddiwallu eu hanghenion.

Bydd yr LRB yn rhoi cyfleoedd i ddisgyblion integreiddio i ddosbarthiadau prif ffrwd lle bo hynny'n bosibl a bydd yn darparu amgylchedd cefnogol lle nad yw integreiddio'n briodol.

Bydd ansawdd yr addysg yn yr LRB yn cael ei wella oherwydd arbenigedd y staff arbenigol sy'n gweithio o fewn y ddarpariaeth, a ddylai wella canlyniadau i ddisgyblion trwy wahaniaethu ac addasu'r cwricwlwm.

RISGIAU'R CYNIGION

Rhestrir y risgiau sy'n gysylltiedig â'r cynnig hwn, a ffactorau lliniaru isod:

Perygl	**Ffactor lliniaru**
Mae galw mawr am leoedd	Bydd yr Awdurdod Lleol yn adolygu'r galw ac yn asesu cyfleoedd eraill i gynyddu'r ddarpariaeth lle bo hynny'n briodol.

4.7 Bydd pob LRB yn anelu at ddarparu cwricwlwm eang, cytbwys a pherthnasol i ddysgwyr, tra hefyd yn diwallu eu hanghenion ychwanegol mewn modd mor gynhwysol â phosibl.

5.0 YMGYNGHORI STATUDOL

5.1 Gweinyddwyd y broses ymgynghori statudol mewn perthynas â'r cynnig hwn gan ddefnyddio'r trefniadau a amlinellir yng Nghod Trefniadaeth Ysgolion Llywodraeth Cymru, 011/2018.

5.2 Paratowyd Dogfen Ymgynghori i hysbysu pob ymgyngorai am y cynnig fel rhan o ymgynghoriad cyhoeddus chwe wythnos o ddydd Llun 11 Tachwedd 2024 i ddydd Sul 22 Rhagfyr 2024. (Gweler Atodiad 1)

5.3 Cynhaliwyd dwy sesiwn ymgynghori, un yn Ysgol Gynradd Dowlais ac un yn Ysgol Uwchradd Cyfarthfa.

Dyddiad	Amser	Lleoliad
20th Tachwedd 2024	15:30pm - 17:00pm	Ysgol Gynradd Dowlais Stryd Fawr Merthyr Tudful CF48 3HB
18 Rhagfyr 2024	15:30pm – 17:00pm	Cyfarthfa High School Cae Mari Dwn Ffordd Queens Merthyr Tydfil CF47 0LS

Cynrychiolwyd y Cyngor yn y ddau sesiwn gyda swyddogion o Cynllunio Lleoedd Ysgol ac ADY yn bresennol.

5.4 Cynhaliwyd gweithdai ymgynghori gyda disgyblion i gasglu barn y plant am y cynigion.

5.5 Mae cyfryngau cymdeithasol ar-lein a hyrwyddiad gwe hefyd wedi'u defnyddio.

5.6 Mae'r Cyngor hefyd wedi ymgynghori ag ystod eang o bartneriaid i roi cyfle i unigolion a grwpiau sydd â diddordeb i leisio eu barn a'u barn am y cynnig. Anfonwyd manylion yr ymgynghoriad at y rhanddeiliaid canlynol:-

- Rhieni, gofalwyr, aelodau staff a llywodraethwyr
- AGGCC
- Menter Iaith
- Fforwm Cymraeg mewn Addysg
- Gwasanaethau Addysg ar y Cyd Consortiwm Canolbarth y De
- Estyn
- Ysgolion cyfagos
- Ysgolion o fewn yr ALl eisoes yn cynnal LRB
- Gweinidogion Llywodraeth Cymru
- Aelodau'r Cynulliad / Aelodau Seneddol / Regional Assembly Members
- Cynghorwyr Lleol
- Comisiynydd y Gymraeg
- Undebau Llafur
- Cyfarwyddwr Addysg yr Esgobaeth
- Adran Drafnidiaeth Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful
- Cymdeithas Genedlaethol Awtistiaeth

6.0 CANLYNIAD YMGYNGHORI

6.1 Dadansoddwyd yr ymatebion a dderbyniwyd drwy'r Arolwg Ar-lein ac fe'u crynhoir isod.

6.2 Cafodd cyfanswm o 82 o ymatebion **gan Ysgol Gynradd Dowlais**.

- Gwnaethpwyd yr holl ymatebion drwy'r holiadur ar-lein.

6.3 Gofynnwyd i'r ymatebwyr gytuno neu anghytuno â'r cynnig ac allan o'r **82** ymateb a dderbyniwyd, darparwyd y dadansoddiad canlynol:

- **O blaid y cynnig - 76**
- **Yn erbyn y cynnig – 6**

6.4 Mae'r ymgynghoriad wedi arwain at 92.7% o'r ymatebwyr o blaid y cynnig i ffurfioli'r ddarpariaeth.

6.5 Cafodd cyfanswm Ysgol Uwchradd Cyfarthfa 52 o ymatebion

- Gwnaethpwyd yr holl ymatebion drwy'r holiadur ar-lein.

6.6 Gofynnwyd i'r ymatebwyr gytuno neu anghytuno â'r cynnig ac o'r **52** ymateb a dderbyniwyd, darparwyd y dadansoddiad canlynol:

- **O blaid y cynnig - 48**
- **Yn erbyn y cynnig – 4**

6.7 Mae'r ymgynghoriad wedi arwain at 92.3% o'r ymatebwyr o blaid y cynnig i ffurfioli'r ddarpariaeth.

6.8 Mae rhagor o fanylion am yr adborth o'r ymarfer ymgynghori cyhoeddus, llais disgyblion a'r ymateb gan Estyn ynghylch y ddau gynnig, i'w gweld yn yr Adroddiad Ymgynghori, gweler Atodiad 2.

6.9 Mae'r mwyafrif llethol o ymatebion o blaid y ddau gynnig.

6.10 Daw ymateb Estyn i'r casgliad bod y cynigion yn debygol o gynnal safon y ddarpariaeth addysg yn yr ardal o leiaf.

7.0 PROSES STATUDOL

7.1 Mae angen cyhoeddi Hysbysiad Statudol ar gyfer pob cynnig.

7.2 Mewn perthynas ag ysgol Gynradd Dowlais, yr Hysbysiad Statudol ar gyfer y cynnig fydd "sefydlu LRB Dysgu Sylfaen Dysgu Sylfaen deg lle yn ffurfiol ar gyfer disgyblion o'r Dosbarth Derbyn i Flwyddyn 2, yn Ysgol Gynradd Dowlais o 28 Ebrill 2025."

7.3 Mewn perthynas ag Ysgol Uwchradd Cyfarthfa, yr Hysbysiad Statudol ar gyfer y cynnig fydd "sefydlu LRB ASD cymhleth Cyfnod Allweddol 3 / 4 yn ffurfiol ar gyfer disgyblion rhwng Blynyddoedd 7 - 11 yn Ysgol Uwchradd Cyfarthfa o 28 Ebrill 2025."

7.4 Bydd yr Hysbysiad Statudol, yn amodol ar gymeradwyaeth y Cabinet, yn cael ei gyhoeddi ar 13 Chwefror 2025 a bydd yn caniatáu ar gyfer Cyfnod Gwrthwynebu 28 diwrnod, sy'n dod i ben ar 12 Mawrth 2025.

7.5 Bydd adroddiad terfynol i benderfynu ar y cynnig, naill ai o blaid neu yn erbyn, yn cael ei gyflwyno gerbron y Cabinet ar 02 Ebrill 2025. Bydd hyn yn cynnwys ystyried unrhyw wrthwynebiadau a dderbynnir, yn unol â'r Cod Statudol.

7.6 Os derbynnir unrhyw wrthwynebiadau, yna bydd yn ofynnol i Adroddiad Gwrthwynebiadau gael ei gyhoeddi o fewn saith diwrnod i unrhyw benderfyniad terfynol gan y Cabinet.

7.7 Ar ôl cwblhau'r prosesau statudol uchod, os cânt eu cymeradwyo, byddant yn cael eu cydnabod yn ffurfiol fel darpariaethau LRB sefydledig o ddechrau Tymor yr Haf 2025.

8.0 GOBLYGIADAU ARIANNOL

8.1 Mae'r gyllideb ofynnol i ariannu'r ddau ddarpariaethau eisoes wedi'i sicrhau o fewn cyllideb refeniw'r Cyngor.

9.0 ASESIAD EFFAITH INTEGREDIG

	Effeithiau Cadarnhaol	**Effeithiau negyddol**	**Niwtral**
1. **Amcanion Llesiant Merthyr Tudful**	2 o 4	0 of 4	2 o 4
2. Egwyddorion Datblygu Cynaliadwy	5 o 5	0 of 5	0 of 5
3. **Nodweddion Gwarchodedig** (gan gynnwys y Gymraeg)	2 o 10	0 of 10	8 o 10
4. **Anfantais economaidd-gymdeithasol**	0 of 6	0 of 6	6 of 6
5. Datgarboneiddio	0 of 6	0 of 6	6 of 6
6. Bioamrywiaeth a gwydnwch ecosystemau	**Cynnal**	**Gwell**	**Lleihau**
	1 of 1	0 of 1	0 of 1
7. **Ymgynghori ac Ymgysylltu**	**Ymgymerwyd â**	**I'w wneud**	**Ddim yn angenrheidiol**
	1 of 1	0 of 1	0 of 1
8. Data a Thystiolaeth	**Ie**	**Na**	
	1 of 1	0 of 1	
Crynodeb			
Y prif effeithiau cadarnhaol yw:	Mae'r cynigion yn sefydlu darpariaeth LRB ychwanegol yn ffurfiol yn y sectorau ysgolion cynradd ac uwchradd. Bydd hyn yn cyfrannu'n gadarnhaol tuag at amcanion Llesiant Uchelgeisiol ac		

	Iachach y Cyngor ac effaith gadarnhaol ar y gwasanaethau sydd ar gael i blant a phobl ifanc, a disgyblion ag anabledd.
Y prif effeithiau negyddol yw:	Ni nodwyd unrhyw effeithiau negyddol.

SUE WALKER
CYFARWYDDWR ADDYSG

Y CYNGHORYDD GARETH LEWIS
PORTFFOLIO'R CABINET AR GYFER ADDYSG

PAPURAU CEFNDIR		
Teitl y ddogfen (au)	**Dyddiad (au) Dogfen**	**Lleoliad Dogfennau**
Capasiti Sylfaen Adnoddau Dysgu, Adroddiad y Cabinet	Mawrth 2024	MEWNRWYD
A yw'r adroddiad yn cynnwys unrhyw fater a allai effeithio ar gyfansoddiad y Cyngor?		Na